

7. KLIMATA PĀRMAIŅU IETEKME UZ UPJU NOTECI

Pēdējā laikā ir veikti virkne dažādu pētījumu par Zemeslodes klimata pārmaiņām 20. un 21.gadsimta mijā, kur tiek diskutēts par tās iemesliem, t.i., dabīgu vai antropogēnu procesu ietekmē, kā arī par to ietekmi uz ūdens objektu hidroloģisko režīmu: upēm, ezeriem, pazemes ūdeņiem, okeāniem utt.

Latvijā 20.-21.gs. gaisa temperatūra vidēji paaugstinājusies vidēji par 1-1,5 °C. Pēdējos divdesmit gados iezīmējusies tendence, ka kļuvušas siltākas ziemas, kas izmainījušas upju gada noteces sezonālo sadalījumu. Līdz 20.gs. 80-to gadu beigām upju noteci var raksturot klasiskā izpratnē, kad pastāvēja ziemas bez būtiskas klimata mainības ietekmes. Upju gada noteces sadalījums pa sezonām bija šāds: ziemā 16-30%; pavasarī 38-54%; vasarā 8-15% un rudenī 16-24%. Latvijas upju notecē iezīmējās arī reģionālās iezīmes. Piemēram, Kurzemes upju ziemas notece bija lielāka, bet pavasara notece mazāka salīdzinot ar Austrumlatvijas upēm, sakarā ar jūras tuvumu un maigākām ziemām. Savukārt pēdējos divdesmit gados, ziemas vidējā gaisa temperatūra ir paaugstinājusies, piemēram, janvāra vidējā gaisa temperatūra par 2-3 °C. Līdz ar to izmainījies upju noteces sezonālais raksturs: ziemā notece pieaugusi par 11%; pavasarī samazinājusies par 8%; vasarā nav vērojams būtisks pieaugums vai samazinājums, bet rudenī upju notece samazinājusies par 3%.